

Spis treści

Wstęp	9
<i>Część I</i>	
DROGA WŁADYSŁAWA GRABSKIEGO DO SOCJOLOGII WSI	13
ROZDZIAŁ 1. Przedsocjologiczne zainteresowania Władysława Grabskiego	
problematyką społeczną	13
1.1. Odkrywanie świata społecznego w okresie życia rodzinnego,	
edukacji szkolnej i studiów	13
1.1.1. Wizja świata społecznego wyniesiona z domu rodzinnego	13
1.1.2. Zetknięcie się z kwestią robotniczą w okresie gimnazjalnym	16
1.1.3. Zainteresowanie się problematyką społeczną w czasie studiów ...	19
1.2. Społeczne zainteresowania Władysława Grabskiego w okresie jego	
działalności społecznej i politycznej oraz pracy na stanowiskach	
państwowych	22
1.2.1. Działalność społeczna	22
1.2.2. Społeczne wątki działalności politycznej	29
1.2.3. Znaczenie przypisywane sprawom społecznym w ministerialnych	
i rządowych programach Władysława Grabskiego	46
ROZDZIAŁ 2. Naukowa droga dochodzenia Władysława Grabskiego	
do socjologii wsi i organizacja jej podstaw instytucjonalnych	59
2.1. Problematyka społeczna wsi w badaniach naukowych i pracy	
dydaktycznej	59
2.2. Od polityki ekonomicznej, przez agronomię społeczną i historię wsi,	
do socjologii wsi	66
2.2.1. Polityka ekonomiczna i socjologia wsi	66
2.2.2. Wybór między socjologią wsi i ekonomią społeczną	73
2.2.3. Agronomia społeczna i początki socjologii wsi	77
2.2.4. Zainteresowanie społecznym życiem wsi na gruncie badań	
historycznych	84
2.3. Organizacja instytucjonalnych podstaw polskiej socjologii wsi	87
2.3.1. Ewolucja zainteresowań społecznych	87
2.3.2. Od wykładów socjologicznych do <i>Systemu socjologii wsi</i>	87
2.3.3. Instytut Socjologii Wsi	93
2.3.4. Roczniki Socjologii Wsi	104

2.4. Rola Władysława Grabskiego w powstaniu polskiej socjologii wsi	107
2.4.1. Zaslęgi badacza społecznego życia wiejskiego dla polskiej socjologii wsi w opinii Władysława Grabskiego	107
2.4.2. Władysław Grabski jako twórca polskiej socjologii wsi	112

Część II

ZAŁOŻENIA OGÓLNE SYSTEMU SOCJOLOGII WSI	115
--	------------

ROZDZIAŁ 1. Odrębnosć dyscyplinarna socjologii wsi i definicja jej przedmiotu	115
--	-----

1.1. Dyscyplinarna odrębnosć socjologii wsi	115
1.2. Władysława Grabskiego socjologiczna definicja wsi	119
1.3. Wieś jako środowisko społeczne i siła społeczna	122
1.4. Inne definicyjne cechy wsi	126

ROZDZIAŁ 2. Czynniki życia społecznego	129
--	-----

2.1. Czynniki przyrodnicze, w tym biologiczne i psychofizyczne	129
2.2. Czynniki psychiczne i duchowe	135

ROZDZIAŁ 3. Źródła i metody badawcze	139
--	-----

3.1. Założenia ogólne. Socjologia wsi jako nauka empiryczna	139
3.2. Klasyfikacja źródeł i metod badawczych	145
3.3. Monografia socjologiczna	147
3.4. Materiały autobiograficzne	153
3.5. Charakterystyka metodologiczna tekstów socjologicznych Władysława Grabskiego	158

ROZDZIAŁ 4. Teoretyczna interpretacja <i>Systemu socjologii wsi</i> Władysława Grabskiego	164
--	-----

4.1. Przynależnosć Władysława Grabskiego do nurtu socjologii humanistycznej	164
4.2. Praca społeczna i jej profesjonalizacja jako idea przewodnia socjologii wsi Władysława Grabskiego	170

Część III

PROBLEMATYKA SZCZEGÓŁOWA. RURALISTYCZNA I SOLIDARYSTYCZNA WIZJA POLSKIEJ WSI	183
---	------------

ROZDZIAŁ 1. Plan ogólny <i>Systemu socjologii wsi</i>	183
---	-----

ROZDZIAŁ 2. Struktura społeczna	190
---------------------------------------	-----

2.1. Rodzina jako podstawowy składnik społecznej struktury wsi	190
2.2. Różnorodnosć polskich wsi	199
2.3. Wieś i świat zewnętrzny	204

ROZDZIAŁ 3. Społeczno-gospodarcza problematyka wsi	213
3.1. Integralna metoda analizy zjawisk życia społeczno-gospodarczego	213
3.2. Konflikt interesów między producentami wiejskimi i miejskimi jako forma walki klasowej	215
3.3. Wiejskie gospodarstwo rodzinne	220
3.4. Ustrój społeczno-gospodarczy jako czynnik rozwoju wsi	222
ROZDZIAŁ 4. Zmiany społeczne. Możliwości przetrwania i rozwoju społeczności wiejskich	232
4.1. Wieś wobec klęsk i kryzysów	233
4.2. Aktywne sposoby rozwiązywania problemów demograficznych	236
4.3. Samorząd wiejski jako ważne narzędzie samoorganizacji społeczności wiejskich	243
ROZDZIAŁ 5. Duchowy wymiar społecznego życia wsi	247
5.1. Założenia ogólne	247
5.2. Zależność między właściwościami duchowymi i rodzajem ustroju społeczno-gospodarczego	256
5.3. Właściwości umysłu i cechy charakteru ludności wiejskiej	261
5.4. Oświata jako czynnik rozwoju sił twórczych społeczności wiejskich	267
5.5. Tożsamość kulturowa wsi w warunkach jej wszechstronnego rozwoju	273
Uwagi końcowe	277
Bibliografia	283
Źródła archiwalne	283
Źródła drukowane	283
Bibliografia prac Władysława Grabskiego w układzie tematycznym	285
Prace z zakresu socjologii wsi	285
Prace o tematyce zbliżonej do socjologii wsi (głównie z zakresu polityki ekonomicznej, historii wsi i agronomii społecznej)	286
Pozostałe prace	288
Literatura podstawowa	291